

MINE STAVEORD

RUMFART

INTRO: Vil du med en tur i Rummet?

Hvis du vil en tur ud i Rummet, skal du bruge en raket. Rummet begynder lidt mere end 100 kilometer over dit hoved.

Så hvis du sad i en raket, så skulle raketten flyve 118 kilometer lige op i luften, så ville du pludselig være ude i Rummet.

Mennesket har i mere end 400 år kigget på himlen med teleskoper for at få øje på, hvad der mon var deroppe. Et teleskop er en slags kikkert, som man kan se meget langt med. Helt ud i Rummet. Ud mod stjernerne.

I dag behøver vi ikke kun at kigge ud i Rummet. Mennesker kan besøge Rummet og bo i længere tid på en rumstation. Det første menneske i Rummet hed Jurij Gagarin. Han var russisk kosmonaut. Det lykkedes at sende Jurij Gagarin ud i Rummet i rumfartøjet Vostok 1. Det var i 1961. Hvordan den rumrejse gik, kan du læse mere om senere. Du skal dog vide, at det gik godt. Jurij Gagarin kom sikkert ned på Jorden igen.

FAKTA:

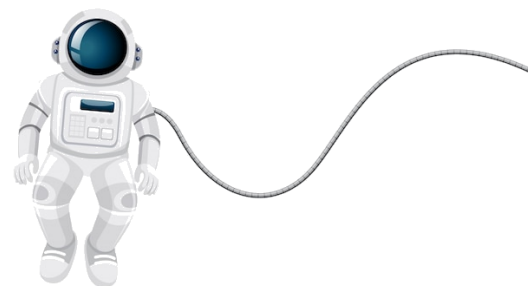
Verdens første raket blev sendt i luften i 1942. Det var en tysker ved navn Werner von Braun, der udviklede og affyrede raketten. Den fløj 85 kilometer ud i Rummet.

FIND NAVNEORD

Læs hver sætning. Sæt streg under navneord.

1. Du skal bruge en raket
2. Et teleskop er en slags kikkert
3. Jurij Gagarin var det første menneske i Rummet
4. Jurij Gagarins rumfartøj hed Vostok 1
5. En raket skal flyve 118 kilometer for at være i Rummet
6. I 400 år har mennesker kigget på himlen med teleskoper
7. Man kiggede ud mod stjernerne
8. Mennesker kan besøge en rumstation
9. Du kan se langt med et teleskop

Vælg 6 navneord. Skriv dem her med din fineste skrift

SVAR PÅ SPØRGSMÅL

Hvad skal du bruge, hvis du vil en tur ud i Rummet?

Hvor mange kilometer skal du flyve for at være i Rummet?

Hvor længe har mennesker brugt teleskoper?

Hvad er et teleskop?

Hvad hed det første menneske i Rummet?

Hvad hed det rumfartøj, han fløj i?

DEL I STAVELSER

Del i stavelser. Brug reglerne.

R u m m e t

r a k e t

l u f t e n

h i m l e n

t e l e s k o p

m e g e t

f ø r s t e

s i k k e r t

r u m r e j s e

UNDERSØG ET ORD

kosmonaut

Du skal finde ud af alt, hvad du kan om ordet. Du skal søge på nettet eller spørge en voksen. Skriv alt, hvad du finder ud af.

DU SKAL ØVE STAVEORD

Du skal KUN øve én af de tre sværhedsgrader

Du skal vælge en sværhedsgrad, som passer til dig. Det må ikke være for let. Det må ikke være for svært.

Du skal helst kunne stave alle ord uden fejl, når du har øvet dig.

tur

raket

sad

mod

hed

øje

helt

skal

læse

Rummet

bruge

skulle

himlen

besøge

første

sende

russisk

sikkert

begynder

raketten

pludselig

teleskoper

stjernerne

behøver

kosmonaut

rumstation

lykkedes

TEKST 2: Galileo Galilei og teleskopet.

Galileo Galilei blev født i Italien i 1564. Han var klog og nysgerrig, og han blev videnskabsmand. Han var virkelig god til matematik og fysik, men også meget interesseret i astronomi.

I år 1600 opfandt to mænd fra Holland en kikkert. Det var en ret vild oplevelse, for pludselig kunne man se alt det, der var langt væk, som om det var helt tæt på!

Galilei hørte om kikkerten og byggede sin egen. Han byggede en stor kikkert, faktisk et teleskop. Med det teleskop kiggede han ud mod stjernerne. Dengang vidste ingen, hvad der var ude i Rummet. Kun det, man kunne se med øjnene. Men med Galileis teleskop fik han pludselig øje på noget, ingen andre havde set før. Han så kratere på månens overflade. Han så Saturns ringe, og de fire største måner, der kredser rundt om Jupiter. De fire måner kaldes "De galileiske måner". De er opkaldt efter Galileo Galilei, som var det første menneske, der fik øje på månerne.

FIND EGENNAVNE

Læs hver sætning. Sæt streg under egennavne

1. Galileo Galilei blev født i Italien
2. To mænd fra Holland opfandt en kikkert
3. Galilei hørte om kikkerten
4. Ingen vidste, hvad der var ude i Rummet
5. Han så Saturns ringe
6. og de fire største måner, der kredser rundt om Jupiter

Vælg 4 egennavne og skriv dem her med din fineste skrift

UNDERSØG ET ORD

astronomi

ANTONYMER

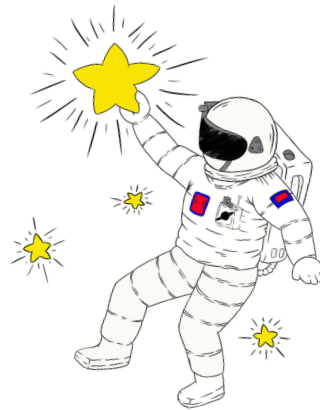

Find ord, der betyder det modsatte

klog		god	
interesseret		langt	
vild		tæt	

DEL I STAVELSER

Kan du huske reglerne?

Italien

fysik

kikkert

kunne

egen

faktisk

vidste

andre

øje

SVAR PÅ SPØRGSMÅL

Hvad var Galileo Galilei virkelig god til?

Hvad var han interesseret i?

Hvad byggede han?

Hvad fik han øje på med sit teleskop?

Hvorfor var det noget særligt?

Hvad kalder man Jupiters fire største måner?

DU SKAL ØVE STAVEORD

Du skal KUN øve én af de tre sværhedsgrader

Du skal vælge en sværhedsgrad, som passer til dig. Det må ikke være for let. Det må ikke være for svært.

Du skal helst kunne stave alle ord uden fejl, når du har øvet dig.

blev	fysik	mænd
kunne	stor	mod
før	fire	øje

Italien	matematik	langt
hørte	faktisk	øjnene
største	ringe	efter

nysgerrig	videnskabsmand	Holland
astronomi	oplevelse	øjnene
kratere	Galileo Galilei	opkaldt

TEKST 3: Kampen om Rummet

I mange år kæmpede USA og Rusland om, hvem der først kunne bygge en raket, som kunne sende et menneske ud i Rummet.

I 1957 sendte Rusland hunden Laika ud i Rummet i fartøjet Sputnik 2. Det var første gang et levende væsen var ude i Rummet.

I 1961 sendte Rusland kosmonauten Jurij Gagarin ud i Rummet. Han kredsede rundt om Jorden i lidt over 100 minutter. Det var første menneske i Rummet.

I 1969 sendte USA rumfartøjet Apollo 11 afsted mod Månen med 3 astronauter ombord. Det første menneske, der gik på Månen hed Neil Armstrong.

I 1970 sendte Rusland det første månekøretøj til Månen. Det hed Lunokhod 1 og kunne styres fra Jorden. Det kørte 10 kilometer på Månen.

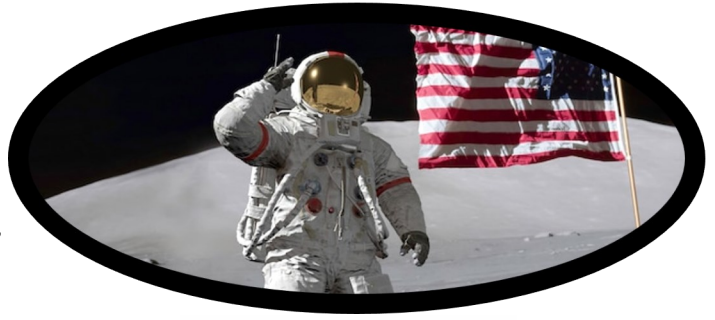
I 1971-73 byggede både Rusland og USA rumstationer, så astronauter og kosmonauter kunne være i Rummet i flere uger ad gangen.

I 1976-77 sendte USA to rumsonder til Mars. Rumsonderne tog prøver af jorden på Mars og sendte farvebilleder tilbage til Jorden.

LYDRET / IKKE-LYDRET

Se på første vokal i første stavelse. Er vokalen lydret eller ikke-lydret?

	LYDRET	IKKE		LYDRET	IKKE
Rummet			hunden		
sendte			månen		
byggede			styres		

DET LÆNGSTE ORD

Find tekstens længste ord. Skriv det her: _____

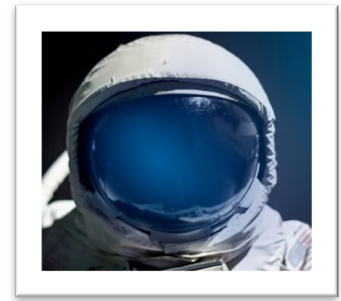
Hvor mange bogstaver er der i ordet? _____

Hvor mange vokaler er der i ordet? _____

Hvor mange stavelser er der i ordet? _____

Hvor mange konsonanter er der i ordet? _____

DEL I STAVELSER

Del i stavelser. Brug reglerne.

kæmpede

kunne

hunden

minutter

første

rumfartøjet

månekøretøj

byggede

tilbage

UNDERSØG ET ORD

rumsonde

Du skal finde ud af alt, hvad du kan om ordet. Du skal søge på nettet eller spørge en voksen. Skriv alt, hvad du finder ud af.

SVAR PÅ SPØRGSMÅL

Hvornår landede Apollo 11 på Månen?

Hvornår kørte Lunokhod1 ti kilometer på Månen?

Hvornår landede to rumsonder på Mars?

Hvornår var Laika i Rummet?

Hvornår kredsede Jurij Gagarin rundt om Jorden?

Hvad hed det første menneske, der gik på Månen?

DU SKAL ØVE STAVEORD

Du skal KUN øve én af de tre sværhedsgrader

Du skal vælge en sværhedsgrad, som passer til dig. Det må ikke være for let. Det må ikke være for svært.

Du skal helst kunne stave alle ord uden fejl, når du har øvet dig.

bygge

ude

rummet

månen

hed

til

både

være

uger

først

bygge

sendte

hunden

kilometer

kørte

afsted

gangen

prøver

gangen

kæmpede

fartøjet

minutter

afsted

månekøretøj

rumstationer

rumsonder

farvebilleder

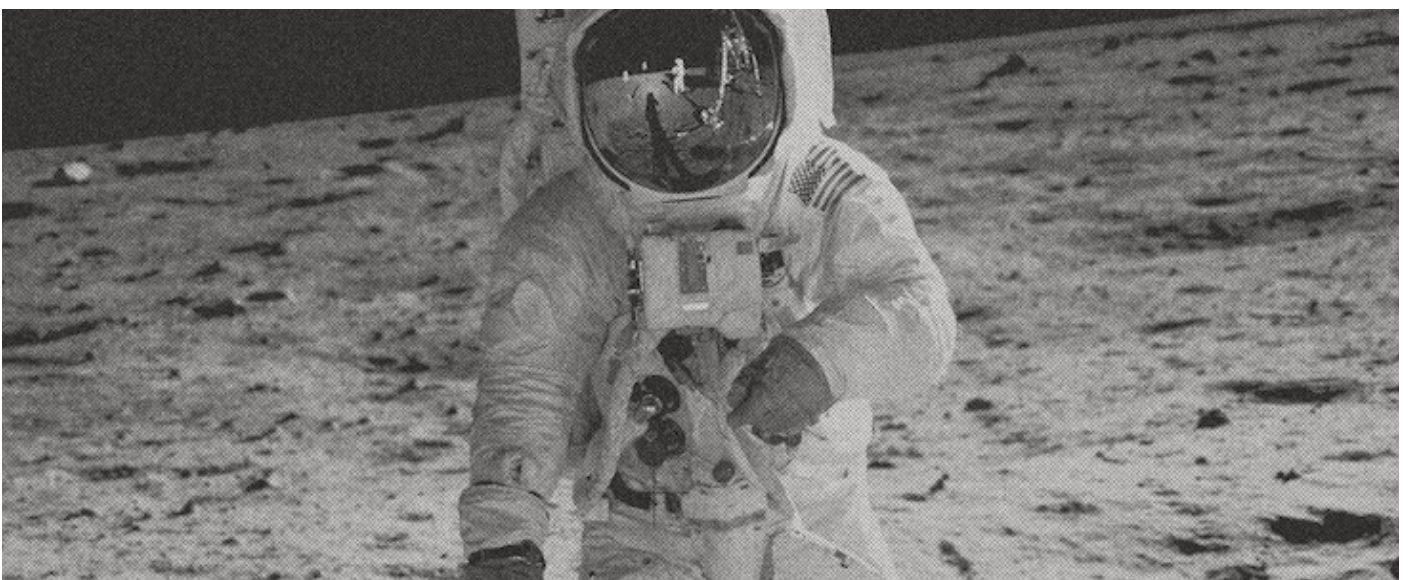
TEKST 4: Udforskning af Månen

Månen er den eneste klode i hele Solsystemet, som har været besøgt af mennesker. I alt 12 mennesker har besøgt Månen. De var allesammen fra USA. Du har allerede læst, at de første mennesker besøgte Månen i 1969. Månen har en kerne af jern. En del af kernen er flydende jern. Der må altså være ret varmt inde i Månens kerne.

Månens overflade er dækket af kratere. De stammer fra de mange meteoriter, som har ramt Månen i de 4,5 milliarder år, Månen har eksisteret.

Der er ingen vind eller regn på Månen, og derfor kan man stadig se de gamle fodspor, som amerikanske astronauter har set på Månen tilbage i 1969.

Mange lande vil gerne bygge en base på Månen. Der er mange værdifulde metaller og mineraler på Månen. Og så kan man bruge Månen som et sted at starte rejsen ud til andre planeter i Solsystemet. Månens tyngdekraft er langt mindre end Jordens - og derfor vil det være billigere at sende rumskibe afsted, fordi de så skal bruge meget mindre brændstof på at komme i kredsløb.

Lydrette og ikke-lydrette ord

Farv alle lydrette ord én farve.
Farv alle ikke-lydrette ord en anden farve. Du bestemmer selv.

Månen	klode	har	alle	læst	kerne
jern	en	del	der	må	altså
inde	i	dækket	overflade	fra	meteorer
ramt	vind	regn	se	gamle	fodspor
gerne	bygge	base	metal	rumskib	sende
billig	stjerner	så	at	brændstof	komme

ORD MED 4 STAVELSER

Kig i teksten og find 9 ord med 4 stavelser.
Skriv dem her.

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

SVAR PÅ SPØRGSMÅL

Hvor mange mennesker har besøgt Månen?

Hvad består Månens kerne af?

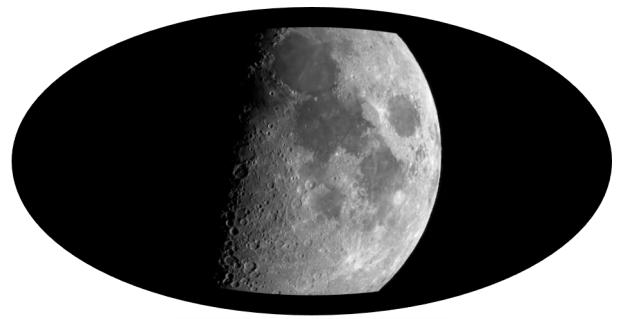
Hvorfor er Månens overflade dækket af kratere?

Hvorfor kan man stadig se fodspor på Månen?

Hvor gammel mener man, Månen er?

Hvorfor er det billigere at sende rumskibe afsted fra Månen?

DET LÆNGSTE ORD

Find tekstens længste ord. Skriv det her: _____

Hvor mange bogstaver er der i ordet? _____

Hvor mange vokaler er der i ordet? _____

Hvor mange stavelser er der i ordet? _____

Hvor mange konsonanter er der i ordet? _____

UNDERSØG ET ORD

mineraler

Du skal finde ud af alt, hvad du kan om ordet. Du skal søge på nettet eller spørge en voksen. Skriv alt, hvad du finder ud af.

DU SKAL ØVE STAVEORD

Du skal KUN øve én af de tre sværhedsgrader

Du skal vælge en sværhedsgrad, som passer til dig. Det må ikke være for let. Det må ikke være for svært.

Du skal helst kunne stave alle ord uden fejl, når du har øvet dig.

Månen

som

læst

ramt

derfor

bygge

base

sted

være

klode

besøgt

varmt

første

vind

regn

fodspor

bygge

starte

mennesker

alle sammen

flydende

kratere

meteoror

metaller

tyngdekraft

billigere

brændstof

TEKST 5: Rumstationer - kan du bo i Rummet?

Det er meget farligt for mennesker at være ude i Rummet. Man kan ikke overleve i længere tid. Derfor bygger man rumstationer, hvor astronauter kan bo og arbejde. Den første rumstation fra 1971 hed Saljut 1. Den havde kun plads til tre mennesker. Den største rumstation hedder ISS. Den er i kredsløb om Jorden og svæver med 27.700 kilometer i timen. Den kan flyve næsten 16 gange rundt om Jorden på et døgn.

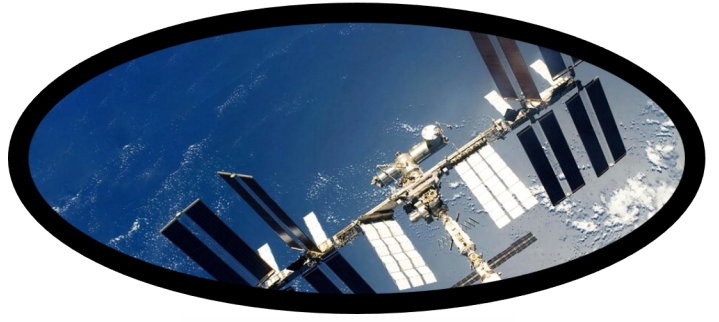
Der er altid mellem to og seks astronauter på ISS. De svæver rundt inde i rumstationen, for de er vægtløse. De bor på ISS i tre til syv måneder ad gangen. Det er nemlig ikke sundt for kroppen at være vægtløs i alt for lang tid.

21 lande samarbejder om rumstationen ISS. Den danske astronaut Andreas Mogensen var på ISS i otte dage i 2015.

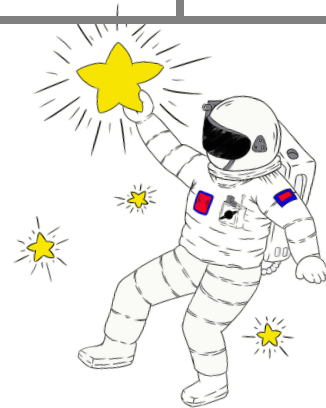
KORT ELLER LANG VOKAL

Ord med lang vokal har ofte en lydret vokal.

	kort	lang		kort	lang
ikke			svæver		
kroppen			mellem		
være			timen		

DEL I STAVELSER

farligt

overleve

bygger

astronauter

plads

største

danske

otte

dage

SVAR PÅ SPØRGSMÅL

Hvad hed den første rumstation fra 1971?

Hvor mange mennesker kunne være på den?

Hvor hurtigt svæver ISS rundt om Jorden?

Hvor mange astronauter er der oftest på ISS?

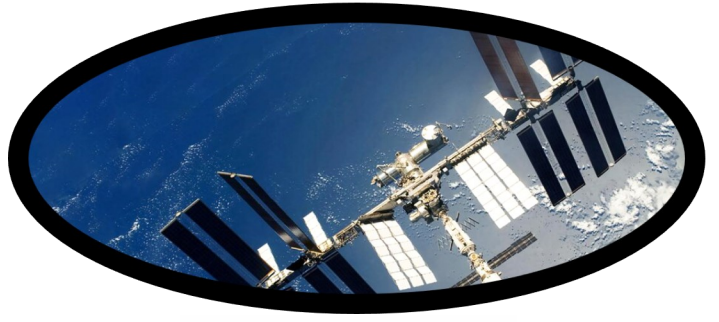
Hvad vil det sige, at de er vægtløse?

Hvilken dansk astronaut har været på ISS?

FIND NAVNEORDENE

Farv felter med navneord. Du bestemmer selv farven.

Navneord er: ting, steder, begreber og væsner.

mennesker	overleve	rumstation	bo
første	svæver	time	døgn
astronauter	nemlig	lande	største

DET LÆNGSTE ORD

Find tekstens længste ord. Skriv det her: _____

Hvor mange bogstaver er der i ordet? _____

Hvor mange vokaler er der i ordet? _____

Hvor mange stavelser er der i ordet? _____

Hvor mange konsonanter er der i ordet? _____

DU SKAL ØVE STAVEORD

Du skal KUN øve én af de tre sværhedsgrader

Du skal vælge en sværhedsgrad, som passer til dig. Det må ikke være for let. Det må ikke være for svært.

Du skal helst kunne stave alle ord uden fejl, når du har øvet dig.

være	tid	hvor
tre	timen	flyve
altid	ikke	lang

meget	farligt	overleve
første	svæver	kilometer
rundt	døgn	kroppen

længere	overleve	rumstation
kredsløb	største	astronaut
samarbejder	kroppen	gangen